

معمای احمد

درباره «احمد»؛ مستند پرتره سیداحمد خمینی

سیداحمد خمینی یکی از شخصیت‌های شناخته‌شده و درعین‌حال، ناشناخته‌تر تاریخ‌پس از انقلاب است. شخصیتی تأثیرگذار در بیت‌آیت‌الله خمینی که نقل‌ها و قضاوت‌های مثبت و منفی بسیاری در خصوص او وجود دارد. در جشنواره حقیقت اسمال مستند «احمد» ساخته مصطفی زراق کریمی در خصوص این شخصیت مهم، به نمایش درآمد؛ مستندی که به‌نظر نویسنده به‌عنوان مخاطب، نقاط ضعف و قوتی دارد که البته، متخصصان امر باید به آن بپردازند. اما انظر من، آنچه مستند احمد را به یک فیلم خوب تبدیل می‌کند، محتوای آن است.

مصاحبه‌شوندگان یکی از نقاط قوت این فیلم هستند. اشخاص تأثیرگذاری در دوران مبارزات نهضت اسلامی به رهبری آیت‌الله خمینی و پس از پیروزی انقلاب که به دلایل مختلفی از صحنه حذف شدند یا سکوت اختیار کردند، مقابل دوربین زراق کریمی آمدند. ترکیب پژوهش دقیق این مستند و دسترسی به اسناد، شناسایی نقاط مبهم مستند وگوگو با این شخصیت‌های تأثیرگذار، ترکیب برنده مستند احمد است. فیلم تلاش می‌کند تا حد ممکن این نقاط را روشن کند. فیلم در خصوص فرازوفرودهای زندگی شخصی و سیاسی سوزه صادق است. برای مثال زمانی که از میزان نفوذ و نقش سیداحمد در بیت و دفتر آیت‌الله خمینی صحبت می‌شود، فیلم بدون‌واهمه به‌موضوع می‌پردازد. چون به‌نظر من توانایی ورود به مسئله را داشته است. نکته تکمیلی در خصوص میزان صداقت این مستند این است که وقتی به‌عنوان یک مخاطب علاقه‌مند به تاریخ معاصر و مسائل سیاسی فیلم احمد را تماشا کنید، متوجه می‌شوید که این مستند تا نقطه امکان به مسائل وارد شده. تا حدی که توانسته گفته و آنچه‌ای که امکان طرح مسائل وجود نداشته، سکوت کرده است.

مستند احمد نشان می‌دهد که می‌شود افراد را از صحنه سیاست کنار گذاشت. اما نمی‌شود آن‌ها را از تاریخ حذف کرد. گفت‌وگو با سیدمحمد خاتمی که تا همین چندسال پیش رسانه‌ها اجازه انتشار تصویر یابرهن نام او را نداشتند، سیدمحمدموسوی خوئینی‌ها که سال‌هاست درحاشیه‌سیاست حضور دارد و تن به مصاحبه نمی‌دهد، یا شیخ مهدی کرویی که پس از وقایع سال ۸۸ تاکنون در حصر خانگی حضور دارد، نشان‌دهنده این حقیقت است که تاریخ را نمی‌شود دستکاری کرد.

قصه زندگی سیداحمد پس از رحلت آیت‌الله خمینی، به مرور زمان پیچیده می‌شود. فیلم با صراحت به گلایه‌های سیداحمد پس از سال۱۳۶۸ نیز می‌پردازد اما زیاد در مسائل عمیق نمی‌شود؛ فیلمی که با حوصله و توجه به جزئیات پرداخته و زوایای زندگی سوزه را نشان داده، در فصل پایانی با سرعت از مسائل عبور می‌کند و با قوت سیداحمد به پایان می‌رسد.

ادامه از صفحه اول

همین که نظر خود را در آن زمان رسانه‌ای نکرد گواه دیگری است بر اینکه در فصل دوم کنش‌گری سیاسی در اندرونی قدرت بیشتر تأثیر می‌گذاشته است تا جایی که به شورای سران مرکب از رئیس‌جمهوری (آیت‌الله خامنه‌ای)، رئیس مجلس شورای اسلامی (آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی)، رئیس دیوان عالی کشور و رئیس شورای عالی قضایی (آیت‌الله موسوی اردبیلی) و نخست‌وزیر (میرحسین موسوی) اضافه و عملاً شورا ۵ نفره می‌شود و اندک‌اندک نظرات احمد به عنوان دیدگاه امام‌مقبول می‌افتاده یا نظرات را منتقل می‌کرده است.

در فصل دوم کنش سیاسی او دیگر نه صحبتی از جمهوری شورایی است و نه خط سوم و حضور رسانه‌ای او به صورت رسمی و در قرائت پیام‌های امام صورت می‌پذیرفت.

مهم‌ترین نقش آفرینی او در این فصل (خرداد ۶۰ تا خرداد ۶۸) نه به صورت علنی که در پشت پرده شکل گرفت یا در بیرون چنین تصور شد. یکی حمایت از انشعاب مجمع روحانیون مبارز از جامعه روحانیت مبارز و ارتقای جایگاه اعضای ارشد آن همچون دادستانی آیت‌الله موسوی خوئینی‌ها و قدرت گرفتن بیشتر جناح چپ و به حاشیه رفتن راست‌گرایان بود و دیگری روند برکناری آیت‌الله حسینعلی منتظری که به خاطر انتشار متن «رنج‌نامه» برخی اقدامات آیت‌الله محمدعلی‌شهری را هماهنگ با او دانستند. ادعایی که هر دو تکذیب می‌کردند ولی تشدید اختلافات حاج احمد خمینی با بیت آقای منتظری خصوصاً فرزند ایشان قابل انکار نبود.

با کنار رفتن آیت‌الله منتظری این تصور شکل گرفت که بعد از اسام نقش سیداحمد چه در قالب عضو شورای رهبری و چه به‌شکلی دیگر استمرار خواهد یافت یا اگر نه به آن پرتگی که به صورتی حفظ خواهد شد. این اتفاق اما نینفاد و به گواه خاطرات هاشمی‌رفسنجانی در چند مورد به پیشنهادهای او در مورد محل برگزاری نمازجمعه توجه نشد و احساس کرد حضور او در نشست سران تشریفاتی شده و این را آغاز فصل سوم می‌توان دانست.

حمایت او از انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به رهبری و اعلام وفاداری به مقام ولایت فقیه و سخنان او در جریان حضور رهبر جدید در جماران شایعات زاویه داشتن او را تکذیب می‌کرد اما زمانه تغییر کرده بود و حالا «یادگار امام» بود یعنی مردم را به یاد امام می‌انداخت و این تمام نقشی بود که در فصل جدید سیاسی برای او تعریف شد.

هرچند در پی انتخاب مهدی کرویی به ریاست مجلس سوم طبعاً باید دیگری به‌عنوان «امیر الحاج» برگزیده می‌شد و حکم برای سید

۴ یکی از امتیازهای فیلم این است که درباره سوزه اغراق نمی‌کند. این امر باعث می‌شود فیلم تا حدودی با مستندهای داخلی به‌خصوص مستندهای پرتره متفاوت باشد. با توجه به زیرساخت‌های ساخت مستند در کشورمان، به‌طور معمول فیلم باید خوشایند سیاست‌گذاران و حامیان مالی پروژه‌ها که مؤسسات وابسته به ساختار هستند، باشد. چنین وضعیتی که شاید در مستندهای پرتره بیشتر خودش را نشان دهد، نوعی اغراق در میزان خوب بودن یا بد بودن سوزه ایجاد می‌کند. بعضی فیلم‌سازان مشکلی با این وضعیت ندارند و همان خط مشی سیاست‌گذاران را دنبال می‌کنند. بعضی نیز تلاش می‌کنند در عین جذب حمایت حرف‌های مدنظر خود را بزنند. اما به‌طور معمول این سازوکار مستندسازی باعث می‌شود که مستندهای حمایت‌شده از سوی نهادها یا مؤسسات وابسته، از درجه خاصی به سوزه نگاه کنند.

در کنار این پرداخت‌های سیاسی و غیرمنصفانه‌ای که در تمام این سال‌ها دیده‌ایم، ساخت مستند در مقابل این روایت‌ها اگر غیرممکن نباشد، بسیار سخت است. مگر اینکه‌شودبه‌صورت مستقل و بدون پشتوانه مالی فیلمی ساخت که مشکلات خودش را دارد. برای مثال، ساخت مستندی منصفانه درباره حیات سیاسی مرحوم آیت‌الله منتظری بسیار دور از دسترس است. یا نمی‌شود به این امید داشت که روزی مستندی منصفانه در خصوص مرحوم آیت‌الله صاعی ساخته شود. مهندس بازرگان، ابراهیم یزدی، مهندس موسوی، محمد خاتمی و بسیاری دیگر را در این لیست قرار دهید. نگاه مستندهای پرتره، ارتباط مستقیمی با نگاه ساختار به چهره مورد نظر دارد. مستند احمد با اینکه از سوی مؤسسه عروج ساخته شده، سعی می‌کند در عین نگاهی که به سوزه دارد، از اغراق دوری کند. سیداحمد خمینی در «احمد» مصطفی زراق کریمی، تا حد امکان واقعی است.

ساخت مستندی مثل احمد با حمایت مؤسسه‌ای رسمی، نشان می‌دهد که تفکر پشتیبیانی‌کننده از ساخت فیلم بسیار مهم است. همچنین نشان می‌دهد که بسیاری از خط فرم‌ها، قابلیت تغییر دارند و می‌شود در آن‌ها تجدیدنظر کرد. در همین مستند اشاره سریعی به اعدام‌های سال ۱۳۶۷ می‌شود. هر چند موضوع را باز نمی‌کند و با سرعت از روی شبهه‌ای که در خصوص سیداحمد خمینی وجود دارد، عبور می‌کند؛ شبهه‌ای که می‌گوید‌نامه اعدام اعضای منافقین ربطی به آیت‌الله خمینی نداشته و توسط سیداحمد نوشته شده است. فیلم سعی می‌کند در حد امکان روایت خود را از این واقعه ارائه کند و با همان سرعتی که ذکر شد، به اطلاعات زمینه‌ساز صور آن حکم اشاره دارد. اتفاق مهم این است که در چنین مستندی به یک موضوع مناقشه‌برانگیز در تاریخ جمهوری اسلامی پرداخته شده است. احمد اثبات می‌کند که امکان تجدیدنظر در خط فرم‌های تاریخی وجود دارد. به سیاست‌گذاران توصیه می‌کنم تجربه‌های ساخت فیلم در خصوص جنگ وپنجم در آمریکا را مرور کنند. نباید از روبرو شدن باوقایع تاریخی ترسید.

۶ ساختار همواره از انتشار روایت اول صحبت می‌کند. اما در کنار این خواست مهم و راهبردی، در خصوص بعضی وقایع مهم در تاریخ‌پس از انقلاب باسکوتی آزاددهنده مواجه‌هستیم. مستندی مثل احمد وهر مستند دیگری که روایتی پژوهش‌محور و جامع در خصوص اشخاص یا وقایع داشته باشد، می‌تواند این سکوت داخلی را بشکند. روایت جامع و پژوهش‌محور الزاماً با روایت ساختار تطابق ندارد اما کمک بزرگی به بازگشت مرجعیت رسانه‌ای به داخل کشور و یافتن حقیقت توسط مخاطبان می‌کند.

تیتریک

HEADLINE ONE

برنج در راه چای؟

بررسی اظهارات نماینده رشت و واکنش وزارت جهاد کشاورزی درباره تخصیص ارز

گروه خبر: هنوز پرونده رسیدگی به اختلاس ارزی چای دیش در محاکم قضایی نه‌تنها آغاز نشده است بلکه دولت حتی یک نفر را به دلیل این تخلف میلیاردری به قوه قضائیه معرفی نکرده است که پرونده فساد برنج توسط تعدادی از نمایندگان مجلس رسانه‌ای شده است؛ پرونده‌ای که هنوز توسط نهادهای نظارتی تایید ی‌ارد نشده، اما از آنجا که هفته گذشته بعد از چندین مرحله دادگاهی وزیر سابق جهاد کشاورزی رئیس دستگاه به صراحت درباره پرونده او اظهارنظر کرده است و افشاگرهای اخیر، می‌توان گفت که حیات خلوت دولت سیزدهم، وزارت جهاد کشاورزی بوده است. بر این اساس باید در روزهای آینده شاهد افشاگرهای متعددی در حوزه کشاورزی باشیم. با این حال روز گذشته وزارت جهاد کشاورزی در واکنش به افشاگرهای نمایندگان در تصمیمی اعلام کرد: «برخی از شرکت‌ها به دلیل بالا بودن میزان ثبت سفارشات آنها در سال جاری، تا اطلاع ثانوی، امکان افتتاح ثبت سفارش و نیز افزایش میزان ثبت سفارشات قبلی را نخواهند داشت.» حال باید منتظر ماند تا واکنش بازار به تصمیم مذکور بر قیمت‌ها را ببینیم؛ اگرچه از دید کارشناسان این حوزه این تصمیم می‌تواند عواقب متفاوتی بر بازار داشته باشد اما از آنجا که مردم توان خرید برنج ایرانی را ندارند، شرایط برای خرید محصول داخلی مهیاتر خواهد شد.

چند روزی است که خبر فساد در واردات برنج توسط دو تن از نمایندگان مجلس عنوان می‌شود. حدود یک هفته پیش بود جبار کوچکی نژاد، نماینده رشت نیز در این باره گفت: «در بحث مافیای برنج هم همین وضعیت را داریم؛ ۲ میلیون تن برنج با ارز ۲۸۵۰۰ تومانی و ۴۲۰۰ تومانی وارد کشور شده است و کسب و کار تمام کشاورزان شمال کشور را نابود کرده است؛ اگر به شمال کشور بروید برنج آن‌ها روی دست‌شان مانده است… بحث ما این است که

مجلس درباره برنج چه خواهد کرد؟

هم مطرح کردند. بنده در جریان برگزاری جلسه‌ای درباره این موضوع نبودم. این موضوع را نه تکذیب می‌کنم نه تایید، چراکه اطلاع کاملی در این باره ندارم. اما اذهان عمومی به‌شدت نگران این فسادهایی است که گاه و بی‌گاه مطرح می‌شود.» او در پاسخ به این سوال که با محدود کردن ثبت سفارش برنج توسط وزارت جهاد کشاورزی معیشت مردم با مشکل روبرو نخواهد شد؟ تاکید کرد: «محدودیت ثبت سفارش برنج برای حمایت از تولید داخل است. اما باید توجه داشت که برنج تولید داخل تکافوی مصرف داخل را ندارد. ضمن آنکه ذائقه مردم در استان‌های جنوبی مانند سیستان و بلوچستان با برنج ایرانی نیست.» او افزود: «اگر بخواهیم صرفاً بر مبنای تولید داخلی تصمیم بگیریم، قیمت برنج به‌شدت افزایش پیدا می‌کند و مردم دچار مشکل می‌شوند. به همین دلیل باید ثباتی به وجود بیاید تا از برنج تولید داخل در حدی که نیازهای اولیه جامعه را برطرف کند، حمایت شود. از سوی دیگر برای تامین نیازها واردات برنج هم انجام شود. من این محدودیت را دلیلی برای تایید حمایت از برنج تولید داخل نمی‌دانم. نباید از آن سوی پشت بام هم بیفتیم. باید تعادلی در بازار به وجود آید تا علاوه بر حمایت از تولید داخل، مردم جنوب کشور نیز بتوانند به برنجی که قوت لایموت آنهاست، دسترسی داشته باشند.»

واکنش دستگاه قضا

به شایعات پرونده محمد امامی

گروه خبر: طی روزهای گذشته، اخبار متفاوتی در خصوص تیره محمد امامی، تهیه‌کننده پرکار سال‌های نچندان دور از تمام موارد اتهامی در فضای مجازی منتشر شد. این اخبار تا جایی پیش رفت که خبر از تأسیس یک پلتفرم نمایش خانگی با سرمایه‌گذاری و مدیریت امامی می‌داد. با توجه به حضور او در زندان برای گذراندن محکومیت ۲۰ساله به جرم اخلال کلان در نظام اقتصادی (پرونده فساد بانک سرمایه و صندوق ذخیره فرهنگیان)، این اخبار تا حد زیادی در جامعه منعکس شد. تا اینکه روز گذشته سایت میزان وابسته به نهاد قوه قضائیه به‌طور رسمی اعلام کرد: «محمد امامی از اتهام اصلی تیره نشده و اکنون در زندان در حال گذراندن محکومیت است.»

▼ مطرح شدن مجدد نام امامی

پرونده اصلی محمد امامی در شعبه ۳ دادگاه ویژه رسیدگی به جرایم اقتصادی به اتهام اخلال در نظام اقتصادی کشور از طریق تحصیل مال نامشروع مورد رسیدگی قرار گرفت که به موجب رسیدگی دادگاه و رای صادره او به ۲۰ سال حبس، رد مال و پرداخت جزای نقدی محکوم شد. برخی می‌گویند، اگر دادگاه او در ایامی غیر از دوران همه‌گیری کرونا برگزار می‌شد، شاید با استقبال بیشتری از سوی مردم همراه می‌شد؛ زیرا او علاوه بر ارتباط با چهره‌های سیاسی به‌دلیل پخش سریال‌هایی در شبکه‌نمایش خانگی خودبه‌یک چهره فرهنگی تبدیل شده بود؛ زیرا او یکی از تهیه‌کنندگان سریال محبوب شهرزاد بود. همچنین امامی در آثار سینمایی همچون «خوب، بد، جلف»، «مصادره» و «ابد و یک روز» نیز سرمایه‌گذاری کرده بود. امامی در سال ۱۳۹۹

پریسا هاشمی

خبرنگار پارلمانی هم‌میهن

آنطور که برخی از نمایندگان شمال کشور می‌گویند، فسادپشت پرده واردات برنج، اقتصاد شمال کشور را فلج کرده و برنجکاران دیگر توان گذران زندگی را ندارند. در این میان وزارت جهاد کشاورزی ثبت سفارش‌های برنج را محدود کرده است و حال بیم این می‌رود که معیشت بخشی از جامعه با مشکل بیشتری روبرو شود. با آنکه خبر فساد بزرگ برنج در کشور را نمایندگان مجلس مطرح کردند اما آنطور که برخی از نمایندگان می‌گویند هنوز کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی در این باره جلسه نگذاشته است.

▼ افزایش قیمت برنج بر مبنای تولید داخل

معین الدین سعیدی، عضو کمیسیون کشاورزی،

آب و منابع طبیعی درباره فساد برنج به هم‌میهن،

گفت: «بعد از فساد چای دیش برخی از نمایندگان شمال کشور موضوع فساد در برنج را

گزارش یک

نگاه نمایندگان

گزارش دو

در حالی توسط قاضی مسعودی مقام محاکمه‌می‌شد که‌نامش به‌عنوان یکی از سرمایه‌گذاران سینما، تلویزیون و نمایش خانگی موفق در میان عموم مردم شناخته شده بود. اما علت این معروفیت صرفاً به دلیل محبوبیت و موفقیت نبود زیرا دستمزد بسیار بالای بازیگران سریال شهرزاد و هزینه‌های سنگین ساخت این مجموعه حاشیه‌های زیادی به همراه داشت. در آن مقطع زمانی، محمدهادی رضوی در گفت‌وگویی با خبرنگاری مهر (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی) به شایعات پاسخ داد. او هزینه ساخت سریال در سال ۹۳ را ۱۲ میلیارد تومان و دستمزد سوپرستارهای آن را ماهانه ۲۵ میلیون تومان اعلام کرد. در همان دوران بود که دست داشتن تهیه‌کننده‌های شهرزاد در فساد صندوق ذخیره فرهنگیان و بانک سرمایه شنبیده شد.

▼ دادگاه یک پرونده بزرگ

پرونده فساد بانک سرمایه و صندوق ذخیره فرهنگیان بود که پای امامی را به دادگاه باز کرد؛ پرونده‌ای که در سال ۱۳۹۵ به جریان افتاد؛ زمانی که شهاب‌الدین غندالی (با قندالی) رئیس صندوق ذخیره فرهنگیان بازداشت شد. رسانه‌های داخلی و خارجی در آن زمان گمانه‌زنی‌هایی از وقوع فساد بزرگی در بانک سرمایه و صندوق ذخیره می‌کردند که هنوز ابعاد گسترده آن مشخص نشده بود. دی‌ماه سال ۱۳۹۷ اولین جلسه دادگاه به ریاست قاضی مسعودی مقام در شعبه سوم دادگاه ویژه جرایم اقتصادی برگزار شد. دادگاه این فساد ابعاد گسترده‌ای داشت، در چند بخش متفاوت رسیدگی شد که پرونده امامی یکی از آن‌ها بود. نام‌های دیگری مثل پ.ک (یکی از وزرای دولت نهم)، ح.ح سرمایه‌دار فعال در